

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Колерника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надсланим» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Умовини примиреня.

З обовязку дневникарского нотуємо нині подані праскою Politik-ою услівя, під якими мала би лівця приступити до переговорів з правицею. Не суть се вправді позитивні вїсти, але не брак їм імовірности. Politik подає їх в телеграмах з Відня і робить Чехів уважними на се, що поза їх плечами кроїть ся. Додамо до того, що 15. вересня засїдав езекутивний комітет чеської делегації в Празї, щоби застановити ся над політичним положенем.

До Politik телеграфують з Відня під днем 13. вересня:

Хоч др. Фукс в запросинах своїх до парламентарних клубів виразно заявив, що з его боку не вийдуть ніякі конкретні внесеня до примиреня, то однакж можна догадувати ся, що на дні акції криють ся деякі позитивні проєкти чи услівя зближеня лівци до правиці.

Першим услівем мало би бути формальне знесенє язикових розпоряджень для Чехії і Морави під сею вимінкою, що рівночасно внесе правительство в парламенті проєкт язикового закона для сих двох країв. Лівця зобовяже ся притім, що переведе в парламенті дискусію над сим проєктом і то до речинця з гори означеного.

Друге ослівє гласить, що правиця мала би пристати на скодифікованє закону о німецькїм язичї яко язичї взаїмного порозуміня (Vermittlungssprache).

За сі уступства в користь лівци одержали би Чехи язиковий закон для Чехії і Морави на місце теперішних язикових розпоряджень; права чеського язика в чисто чеській області були би ще розширені а надто дано би Чехам ще иньші політичні і національні уступства.

Не входячи ближше в ті услівя, котрих приняте зависить в першій лінії від Чехів і Німців яко найбільше інтересованих сторін, звертаємо увагу наших читателів на низше уміщену розмову пос. Яворского з репортером Pester Lloyd-a. В розмові тій противить ся пос. Яворский безпроблочному і безуслівному знесеню язикових розпоряджень, бо се викликало би опозицію Чехів; він не годить ся також на октройованє язикового закона, котрий би міг парламент відкинути і сим на язиковім поли викликати ще більший хаос; але пос. Яворский годить ся на се, щоби правительство внесло до парламенту проєкт язикового закона і то по довершенім порозуміню між Чехами а Німцями. В такому случаю, каже пос. Яворский, були би в засаді язикові розпорядженя знесені, але мусїли би остати правосильними аж до ухваленя предложеного язикового закона.

З порівняння вїсти, поданої Politik-ою, з розмовою пос. Яворского виходить, що намірена д-ром Фуксом акція може дійсно обертати ся довкола згаданих умовин. Що до кабінету, то після Politik-ї гр. Тун готов уступити, наколи би була певність, що уступленє его поможе до уздоровленя парламенту. Гр. Тун не є на стілько амбітний,

щоби за всяку ціну держав ся портфелю президента кабінету.

Опозиційна праса, іменно провінціо-нальна, обстає ще заєдно при своїм popsumus і відкидає запросини д-ра Фукса. Замітна однакж при тїм вїсть, подана вчєра з Відня, що клуб антисемітів мав вже ухвалити, вислати свого делегата на конференцію 24-го вересня. Імовірно і німецька шляхта і група Мавтнера приймуть запросини президента посольської палати.

Як би таке сталось, то можна догадуватись, що рівночасно з відкритєм парламенту могло би наступити і змінне угрупованє парламентарних сторонництв. Іменно міг би витворити ся центр, зложений з католийких людовців (28 членів), німецької шляхти (28 членів), групи Мавтнера (11 членів) і антисемітів (27 членів). Центр сей, числячи 94 членів, міг би в дальшій акції посередничити між правицею а лівцею. Правиця числила би тоді 184 славянських послів, 5 Румунів і 5 консерватистів; лівця 35 поступовців, 42 націоналів і 6 Шенерериянів — разом 83 членів; а побіч сего лишилось би на боці 19 Італіянцив, 15 соціальних демократів і 19 диких.

Суть се вправді комбінації, але не коньче неімовірні. Комбінації ті відпали би, наколи би клуби лівци відкинули запросини д-ра Фукса. Тоді однакж міг би і парламент »ійти до чорта«, як сказав др. Фукс, а правительство мусїло би »подумати над зміною конституції«, як хоче знати Linzer Volksblatt д-ра Ебенгоха.

Яворский — Pester Lloyd.

Задля ваги подаємо розмову презеса правиці, пос Яворского з репортером Pester-Lloyda в повній основі. Яку пос. Яворский сказав:

»Вправді доперва недавно повернув я з мого літного побугу в Швайцарїї і про подробиці того, що тут діяло ся, не єсьм достаточнo поінформований, однакж можу зовсім свобідно повторити вам в загалї, се, що вже при иньшій нагодї я зазначив. Я і мої політичні приятелі не бажаємо нічого більше, як щоби вже раз спір національний, який існує поміж Чехами і Німцями, в дорозі мирній був покінчений. Для мене пожаданє кожде средство, що веде до цілі і ддятого горячо витаю кожду пробу порозуміня. Правда — я неможу згодити ся на средство, котрого ужите пропонує опозиція, т. є. на безпроблочноє і безусловне знесенє язикових розпоряджень, а то єдино ддятого, що після мого знаня відносин і після мого найспільнішого пересвідченя, таке *pure et simple* знесенє язикових розпоряджень не дає поруки, що настануть мирні відносини, але противно утревало би тільки борбу і незгоду і всі за ними слїдуючі забуреня.

»Того єсьм тільки певний, що мусить щось стати ся, щоби змінити парламентарні відносини, бо дальше існуванє такого стану річий, який панував в послїднім часі в парламенті, єсть неможливе. Ми не повинні бути довше свідками таких сцен, які відбували ся до тепер. Задачею правительства і більшости єсть, стремити до того, щоби через мирне порозумінє поміж сторонами, що ведуть спір, уможливити нормальне функціонанє пар-

ляменту. Не вільно скликати знов парламенту в такому стані, в яким его відрочено. Було би се взновленєм відносин, які панували давнїше. То не є програма політична. Треба отже конче пробувати порозуміня.

»Правда — сли опозиція тревати буде на своїм неперезднанім становищу, а збори виборців зобовяжуть послів до найострійшої обструкції, тоді правдоподібно проба не поведе ся. Чи правительство уложило вже на сей случай план і який, сего не знаю; знаю тільки, що правительство старає ся парламент в вести в рух і що заміт, так часто роблений правительству, що оно найрадше правило би без парламенту, а тільки § 14, єсть зовсім безпідставний. При тій нагодї замїчу, що з моєї сторони не желав би я собі скликаня парламенту так пізно, як днесь голосять, але вже на першу половину жовтня. Предсі маємо так важні і так широкі легації будуть радити; причин є отже досить, щоби почати так скоро, як тільки можна.

»Що до квестії управильненя язикової справи, не можу згодити ся на проєкт, щоби на підставі § 14. видати октройовану уставу язикову. Рїжниця між поступованєм, яке приміром Баденї і Гавч в тій справі застосували, а цїсарским розпорядженем на основі § 14. єсть та, що послїдне мусїло би бути предложене парламентови і ним потвердженє.

А що стало би ся, колиб розпорядженя язикові були знесені, а октройовані не зістали потверджені? Тоді повтєє в адміністрації порожня. Інакше має ся річ, сли правительство внесе до парламенту проєкт уставу язикової, на котрої засади може можна би попередно з обох сторін згодити ся. Через се були би розпорядженя в засаді знесені, — але они могли би і повинні би існувати аж до поладженя проєкту. Єсть то моїм кріпким пересвідченєм, що простє знесенє розпоряджень без попередного довершеня уставу язикової за порозумінєм, — викликало би обструкцію Чехів. Се не може лежати в намірі ані правительства, ані більшости. Навіть, коли би прийшло иньше правительство, що знесло би розпорядженя язикові, то оно не могло би ся удержати — бо таке поступованє противить ся намірам більшости, котрої воля, сли не хоче ся рїдити абсолютно, мусить бути рїшаючою, особливо тому, що иньша більшість в парламенті не є можливою.

Кореспондент Pester Lloyd-у звернув розмову ще на два питання: на акцію барона Хлюмецкого і на вигляди угорської угоди, заключеної на підставі §. 14. В тих справах заявив п. Яворский:

»Раньше був я тої гадки, що акція бар. Хлюмецкого була заїніціована правительством. Не здає ся однак, щоби так було. Про суть сей акції не маю ясного виображеня, бо ані мені не відомо, що цїсар говорив з Хлюмецьким, ані що Хлюмецкий говорив з вірноконституційними більшими властителами. Тільки, що до подорожи Хлюмецкого до Ратот хотївби я піднести, що заєжди боронив я сеї гадки, що Австрія не повинна мішати ся до внутрішних справ угорских, але заразом жадаю, щоби Угри не мішали ся до справ австрійских. П. Шель казав освідчити, що відвідини Хлюмецкого були виключно приятельскі і з політикою не стоять в ніякій звя-

зи. Вірю тому безумовно, але як раз хвиля тих відвідан не дуже була щасливо вибрана, бо випала она в сам осередок політичних подорожій Хлюмецького і ддятого наробила без потреби багато крику».

«Що до виглядів угорської угоди в парламенті, — то висяча ще kwestія квоти відгриває при їх осуді важну ролю. Сли угорська депутация квотова зближить ся достаточо до австрійського становиска в тій справі, — на той случай вважаю цілий комплекс угодних постанов яко можливий до прийнятя і лично есьм готов за ним голосувати; осьвідчаю однак рівночасно, що хотяй есьм презесом комітету виконуючого правиці, не можу в тій справі дати в імени більшости зобовязуючого осьвідчення. Прошу однак про одно не забувати: — сли угода в загалі має прийти під розправи парламенту, то вперед мусить бути довершене порозумінє, а тоді буде панувати иньша атмосфера в парламенті, взаїмне роз'ярене вже устало, а в тих усливах найде ся більшість для угоди».

З політичного поля.

В правительственных кругах надіють ся успіху з конференції. Переговори мали би тривати і в часі засідань парламенту. Вертають ся часи Таффого. Сподіють ся нових пунктацій, які зложились в 1890 р. між Старочехами а Німцями. Кабінетова рада збираєсь дуже часто. Крім того являють ся поодинокі міністри на аудієнціях у цїсаря. Побіч справ, дотикаючих реактивоване парламенту, ведуть ся дальше і справи, дотикаючі угоди з Угорщиною. 19. вересня збирає управління рада австро-угорського банку, щоби прийняти нову організацію. Під кінець місяця оголосить правительство дальші точки угоди на основі §. 14. На основі сего параграфу виїде і розпорядженє, котрим підвищать правительство плати урядникам державних залізниць від 1. жовтня 1899 р. Плата сих урядників буде зрівнана з платою державних урядників.

З Парижа заперечують, мовби кабинет Вальдека-Руссо мав уступити в наслідок засуду Драйфуса. Семітські дневники надіють ся уласкавлення Драйфуса. Шеф антисемітів Герен сидить заєдно ще спокійно в своїй імпровізованій кріпости на улиці Шабфль. Слідство проти заговорщиків роялістичних веде ся і потриває ще в місяць.

До Берлина прибув 15-го вересня російський міністер заграничних справ Муравев і по короткім випочинку відїхав до Вісбадена. Посадовський має бути іменований начальним президентом познаньської провінції Pol. Согє. доносить з Петербурга, що цар Никола II. зїде ся небовом з цїсарем Вільгельмом в Дармштаді.

З Лондону вістять, що в послїдній хвили трансвальський парламент згодить ся на усливля, поставлені Чемберляном. Мимо сего готувлять ся обі сторони до бою. Тільки на лихо в Капштаді похвилось 17. слачуїв джуми азійської.

Допись з України.

(Селянський бунт на Україні).

Лїтом сего року рознесли ся вісти, що в Київщині поміж селянами зняли ся бунти проти поміщиків. Однак окрім сих глухих вісток не було можна нічого певного дізнати ся ані про причини, ані про розміри сих бунтів. Аж ось довело ся нам від нашого дописувателя з Черкаського повіту, в Київщині, дістати ширшу статью, котру тут подаємо і она певно буде интересна і для наших тутешних земляків.

З Київщини.

Трийцять вісім років минуло з того часу, як з народу знято тяжкі кайдани кріпацтва в Росії. Нарід легко зітхнув, визволившись з неволі, та не надовго: швидко йому почала загрожувати иньша неволя — економічна. Не зупиняючись довго на розглядживанню всіх умов що спричинили ся сему лихові, зазначимо коротенько лише головніщі з них: малі земельні наділи, поділ їх на дрібні клатті через натуральний зріст населення, утвореннє ядра пролетаряту з кріпаків-дворових, котрим не дано при визволенню з кріпацтва ніякого наділу, нарешті — над всіма сими причинами стоїть одна найго-

ловніща пануюча причина — се страшна темнота народня, брак осьвіти і загальна некультурність. Мусимо зазначити, що російський уряд швидко по знесеню кріпацтва почав робити заходи що до усунення деяких причин, котрі шкодили розвою економічного добробиту нашого селянства, піклував ся, щоби поліпшати той добробит, але його заходи та піклуваннє розбивали ся о подвійні міцні мури — з одного боку — народньої темноти, а з другого — урядового бюрократизму. Через се всі заходи уряду не спасли народу од з'убожіння і він дійшов до надзвичайної бідности, майже що не до жебрацтва. Щоб схарактеризувати сучасне економічне становище крестьян-хліборобів в Росії, я скористуюсь одним літературним прикладом. В комедії знаменитого російського письменника Л. Толстого «Плоды просвѣщенія» є така дія: до поміщика, що живе завжді в гóроді, приходять мужики. Громада вирядила їх в гóрод до пана прохати, щоби пан дав їм якісь пільги, позаяк вони прийшли до повного жебрацтва. Отже коли перші два мужики докладно розповідають панові про своє убожество, третій твердить тільки: «одно слово — курицы выпустить некуда».

Вся свободна земля з'осереджена в руках кількох ляндлордів. Загальний обсяг їх земель о стілько великий, що якби екласти всю землю одного з них до купи, то мали-б територію, котра вмістила би в собі кілька західно-європейських герцогств. Сі ляндлорди ніби в кліщах держать нарід, і хоч середньвіковий феодализм минув ся, але приповідка, що склала ся в часи найширшого розвою в західній Європі кріпацтва, що «Luft macht unfrei», не втерляла свого значіння і тепер. Типічним представником таких глитаїв-лянлордів являєть ся Терещенко. Скупуючи навкруги землю, він не тільки не дає крестьянам ніяких пільг, а навпаки всяк митикує, щоби зовсім знищити, обідрати, ограбувати селян. Кари закону він не боїть ся, бо добре знає, що він не купить тільки того, кого не захоче. Де вже нікого купити, або ніяк тоді він офірує на якесь побожне добродійне діло, на чолі якого стоїть «велика особа» кілька десятків тисяч карбованців, і все гаразд. Всі політику сю занадто добре розуміють, і коли Терещенко офірує зневацька яку суму на «богоугодное дѣло», то зараз питають: «а не знаєте, часом, де й кого осе обікрав Терещенко, що офірує таку суму на таке й таке діло?»

Наслідком такого становища народу були сумні вибухи. Од часу до часу поміж народом починають ся рухи проти дуків; нарід бунтує. Таких бунтів на ґрунті економічних відносин було чимало. Нарешті з початку червця в черкаському повіті Київської губернії рознесла ся чутка, що в селах: Куцівці, Вязівку, Туді, почав ся бунт крестьян. Певних відомостей про рух ніхто, окрім уряду, не мав, як і зараз мало хто їх має, позаяк жадна часопись не осьмілить ся надрукувати хоч коротенької звістки про се: навіть розмовляти боять ся про такі речі, а як вже хто й відважить ся, то не инакше, як обдивившись всі закутки в хаті, чи не чує тхось третій розмови.

О скілько довело ся довідати ся, діло було так.

Омежовані зо всіх боків маєтностями Терещенка, крестьян: сіл Куцівка, Вязівка та иньших, не мають громадського випасу для скотини. Сяк-так їм довело ся на все літо заарендувати пасовишко у Терещенка. Але прийшов червень — управитель поміщиків забороняє виганяти скотину на пасовище, доки не скосить трави. Люди збєатежили ся і почали виганяти скотину в поле, лишаячи її там без пастухів. Скотина, звичайно, пішла в спаш. Дозорці та ланові скарбові почали заганяти скотину. Люди не боронили їм се робити. «Заганяйте скотину! ми ще спасибіг вам скажемо за те, що хоч кормити її будете, бо в нас однак бігма чим кормити її. Але ланові, заганяючи скотину, почали її бити. Люди обурили ся. «Скотина невинвата, мов бучи її, нас бєтє». Сварка перейшла в бійку. Адміністрація економії сповістила поліцію, що розпочав ся бунт. Приїхала поліція. Роздратований народ помстив ся на поліційних урядниках, тяжко побивши їх. Полетіли депеші до губернатора. Приїхав уряд повітовий; пригнали салдатів. Почали арештувати

людей, бити їх різками та одвозити в повітову вязницю. Скілько їх було одвезено — певних відомостей немає, одно можна сказати, що чимало. — Після сього люде наче потроху приишли на якийсь час. Але через місяць пішла нова чутка, що в тих самих селах знову розпочав ся бунт. Приводом послужило те, що управитель знову заборонив пасти скотину в толоці, бо розпочав оранку. Селяне збунтували ся, бо з огляду умови з поміщиком мали право пасти скотину в толоці ще два чи три тиждні. Вдруге скривдженний нарід відстоював своїх прав на сей раз далеко інтензивнійше. В бунті взяли участь і баби. Узброївшись рогачами, вилами та дрючками, вони розпочали справжню битву. Побили, кажуть, тяжко офіцера і кількох салдатів. Знову полетіли депеші про бунт. За сим разом було вже прислано багато війська. Приїхав губернатор, почало ся слідство, биттє різками, арешти і т. п. На слідстві добре вияснило ся, що крестьяне невинні, але не вважаючи на се, їх бито різками, відсилано до тюрми. Є чутка, що кількох чоловіка вже загнано в С'бір, яко проводорів руху. Був намір багато людей загнати до Сібіру, але тому, як кажуть, спротивив ся генерал-губернатор Драгомирів, звелівши тільки карати, як найдужче, різками. Після екзекуції люде иньших сіл покаяли ся, навколїшках прохали уряд не насилати до них салдатів, дали обіцянку не бунтувати. Найбільшу завзятість виявили люде в с. Вязівку. Річ в тому, що вони, окрім непорозуміння з поміщиком за толоку, вже давно претендують на 1500 десятин землі, що колись-то, як вони кажуть, належала до них, а тепер захоплена Терещенком.

До зацятости крестьян в боротьбі їх з богатим дукою спричинив ся ще один чинник. Поміщик, чи його управитель, щоби покарати крестьян за бунт проти себе, найняв в живна робочих з далеких сіл, аби не дати зарібку бунтарям. Тоді бунтарі почали йому нівечити жатки, коєлки, сіялки, віялки та иньші знаряди хліборобські.

Дякуючи каяттю крестьян в с. Куцівці тепер всіх салдатів запроваджено на постої у Вязівку. Стоїть їх там щось до 1000. Страшно слухати, що коять тепер салдати в тому селі. Геть село пограбовано.

Не вважаючи на се, Вязівці все-таки кажуть, що «ми свого не подаруємо».

Як терпеливо видержують люди екзекуцію. За рабованнє своїх позитків сподіваючись колись помститись за своє горе видко з деяких подій. Так, принаймі, доводило ся чути, що одному молодому крестьянинові велено дати 50 різок (рахуй же 100, бо бють в дві різки). Мужик мовчки ліг, мовчки встав.

— А що? задоволений ти тепер? — питає губернатор.

— Покорно благодарю! Дуже вдячний, — спокійно відповідає чоловік.

— А як вдячний, то всипать йому ще стількож! — велить начальство.

Другий приклад:

Урядники довідались, що найдужче агітував поміж селянами вельми заможній хазяїн, доводячи людам, що вони можуть докзати свої права на 1500 дес. землі. Знайшли того хазяїна; привели на екзекуцію.

— Казав таке й отаке людам? — питають в нього перед екзекуцією.

Не вважаючи на кару, хазяїн не відмовляєть ся, а прилюдно заявляє, що казав і казати ме, бо земля мусить бути громадська, а не панська. Мужикові звеліли дати багато різок.

— А що, будеш тепер докаувати і людий баламутити? — питають його.

— Буду, — спокійно відповідає мужик, — бо земля крестьянська а не панська.

Після такої рішучої заяви крестьянина бють знова і відсилають до вязниці.

Очевидячки російський уряд ніяким способом не може зректи ся вікової віри, в спасаючу силу канчуків, батогів та різки, коли за запомочою однієї лише різки гадає розв'язати таке важне питаннє, як малоземелє сучасного крестьянства і тяжке його економічне становище.

Для ілюстрації поглядів уряду на рух крестьян перекладну одну розмову з приводу свого вуху з мировим посередником.

— Вам конче відомі всі подробиці того; що робить ся в селах Кудівці та Вазівку. Одже скажіть, чи є надія, що крестяне втихомирять ся і в чім там, властиво, діло?

— Да в чім діло? Дурням-мужикам зайде в голову дурниця, от вони і починають бунтувати ся. Ось нехай лише їх вибють добре різками, да вишлють до Сибіру десяток-другий, то вони більше не бунтувати муть.

— Може воно й так, але навряд чи різками та Сибіром питання се може бути розв'язано і рух знищено.

— Але скажіть — будьте ласкаві — щож з такими дурнями робити? Зауважте тільки на те претенсії які їх: давай їм всю землю, бо вона їхня.

— А може вона й вона їхня?

— Не може сього ніколи бути!

— Але чому-ж то не може?

— Тому не може, що вони своє одібрали, коли їх визволено з кріпацтва.

— А я вам кажу, що може! Ось вам приклад: За моєї воне пам'яті крестянам села Б. ауло присуджене з поміщика 28 тис. рублів з гріншми і землю з лісом.

— Ну так нехай і вони правом доходять!

— А се все паночку пивша річ!

Варто зауважити на те, що таких поглядів тримає ся чоловік з висою освітою, мировий посередник, єдиний заступник інтересів крестян. Щоби вже казати про інших урядовців, для яких інтереси крестян мають таке значіння, як спадщина гіспанського короля?

Перекотиполе.

НОВИНИ.

— 3 днем 15. вересня Редакція, адміністрація і експедиція часописи «Руслан» переносить ся до нового локалю при ул. Коперника ч. 9 (Ліндога ч. 9) в партері.

— Ще про археологічний з'їзд в Києві. Якийсь учасник арх. з'їзду в Києві (А. Б.) помістив в С. Петерб. Ведомостях (ч. 233) статю, в котрій з всею свободою кнуть собі із заборони руских рефератів на тім з'їзді. «Словенська Росія» давить сама славянську взаємність такими заборонами. Она допустила реферати в язичі московським, польським, чеським та хорватським, але боялась допустити реферати в язичі, котрим говорять єї власні горожани. Взаємність славянська проявилась лише тоаством одного Чеха в честь запеклого ворога українсько-руської мови а «лучшаво представителя» слав'їтів, проф. Фльоринського. За чаркою величано славянську взаємність! Видко, що люди перестали вже думати. Не зважаючи на заборону, руска мова гомоніла того в приватних розмовах на з'їзді членів, а рівночасно звук єї розлягав ся і на представленнях театральних Кропивницького. Живою язика не уба московська централістична система.

— В справі рускої паралельки в станіславській гімназії заміщує «Nowa Reforma» дописє зі Станіслава, в якій незваний кореспондент ворожить просьбі висланий до шкільної Ради між иншим ось як: «По тій причині що в близькій Коломії є паралельна гімназія у викладовій рускій мові, та що зріст виключно в рускій мові бажаних учти ся синів горожан не є такий великий, аби конче треба було отворити відділи спеціально рускі, треба сумнівати ся аби шкільна Рада вже тепер бачила потребу поділити станіславську гімназію, тим більше, коли дасть ся ствердити фактами, що такий розділ витворює непотрібні антагонізми між польскою а рускою молодіжю, до чого не треба прикладати руки. З досвіду знає ся також, що рускі паралельки звичайно дуже слабо розвивають ся, та вже приключало ся, що число професорів перевишало у такім науковім закладі число учеників, хоч їх стягано зі всіх сторін, всіма агітаційними средствами». Не знаємо, як думати про д. станіславського кореспондента «N. Reforma». Чи торічне число 44 Русинів в першій класі станіславської гімназії не видає ся єму відповідним до заведення паралельки? Неправдивий, а противно цілком брехливий є висказ, що в такій паралельці буває часом більше професорів, чим учеників. Не знаємо, де шан. дописуватель бачив такий факт, але в кождім разі повинен навести єго, бо так кидати пустими фразами на вітер се-ж не геройство! Ми як раз наведемо противний факт. В Тернополі заложено торік руску гімназію, тож сего року є там лише дві класи, а вже першу мусить ся поділити на два відділи, бо є у ній 93 учеників; у другій є 51. Отсе доказ чи треба нам руских гімназій. Що-ж до того антагонізму, то нема що відповідати; коли хто уважає стремліне до розвою на національнім ґрунті «стремлінем до витворювання непотрібно-

го антагонізму», то треба би вперед надумати ся, як з ним поводити ся.

— Кацапський тероризм. В однім з послідних чисел «Страхопуда», в недотепній розмові кума Григорія з кумом Іваном взиває п. Мончаловський своїх читателів до бойкотованя адвоката Кормоша в Перемишлі за се, що той мав радити викидати з читальні «Русское Слово». Нам спеціально д-ра Кормоша не дуже жаль, бо й він приложив руку до консолідації з кацапами. Підносимо сей факт лише на доказ, до чого довела сумної пам'яті консолідація. Кацапи жадають послуху від народовців і зреченя ся всіх їх ідей. Хто не йде за ними, сего стероризують. І чи мало наших людей в сей спосіб вже стероризовано? — на се могли би відповісти деякі львівські адвокати-народовці.

Посол Рутовський понав в конкурсе. Як доносить «Gazeta Narodowa», посілість п. Рутовського в повіті тарнівським виставлено на ліцитацію а львівська каса щадничача внесла крім того просьбу до суду о вітворенє конкурсу до майна п. Рутовського. Векелів з підписєм п. Рутовського находить ся в касі щадничій на звич сто тисяч. З днем отвореня конкурсу стагись п. Рутовський мандат посла ради державної і посаду урядника в виділі краєвім.

— Скромний Вольф. Grazer Tagblatt вістить, що Вольф, счудованийні запросинами д-ра Фукса, відослав їх на адресу Шенерера, котрий, здає ся, відкаже ся від участі в конференцї.

— Райфайзенки. Краввий виділ вислав на днях дуже теплу відозву до всіх руских консисторій з просьбою, щоби ті консисторії заохотили руске духовенство до участі в закладаню Райфайзенок по селах. Кр. виділ надіє ся, що каса системи Райфайзена двинуть наших селян економічно та що руске духовенство, як завсїгди так і тепер займе ся закладанем сих кас з всею широтиною і буде ними на будуче опікувати ся.

— Повені. Послідні дожджі спонукали повені в альпейских краях. Дунай під Віднем зібрав 476 метрів понад нормальний стан. Вода пробуває засдно. Богато залізниць в обох Австріях, Сольногороді, Сирії і Тироли здержано. В Горішній Австрії в повіті Бравнав поля залиті. Місточко Сімбах під водою, в части і місточка Маверкірхен, Альтгайм і Тендорф. В Лінцу залиті уліці над Дунаєм. В деяких місцевостях потопились люди. І на Угорщині збирає вода в Дунаю.

— Отроєне грибами. У Львові строїла ся грибами ціла родина Филипа Шимбора сторожа Високого замку, а то Филип Шимбор, жінка єго Марія, дочка Вікторія і синок Петро. Нещасливі померли в головнім шпиталі. Похорони відбудуть ся нині з Анатомії.

— Веселий пацієнт. Се могло стати ся навіть у Львові. На ратушкову стацію прибіг сполудня залаяканий мущина. — Я строїв ся случайно грибами! Перед годиною з'їв обід, тепер давить в жолудку і затирає груди! Ратуйте панове! На таке дієтш аденти Ескуліппа, не думаючи багато, посадили пацієнта на кріслі, заложили пильненько зонду і стали поспішно помпувати жолудок. Помпованє повелось знаменато. Грибки покинули давний свій приют і вийшли через зонду назад на Божий світ. Пацієнт терпеливо придивляв ся тому «исходу», він жеж позбув ся ворога, що грозив єму молодому життю і міг розбути всі єго надії на становище, молоду гарну жіночку, красні діточки та внуки. Лікарі працювали, аж попірили. Булож бо сих грибок чи не дві порції? Нараз скричав пацієнт: «Панове, досить! Там на споді є ще пиво!» — і власноруч витягнув чим скорше зонду, щоби случайно дійсно не позбути ся двох гальб пильзнера, які випив перед грибками.

— Конець світа. Посеред людности селянської і робітничої в Росії, (в г'уб. харківській) розходить ся що раз більше поголоска, що небавом наступить конець світа. Хлібороби занедають роботу в полі, робітники гурмами виходять з фабрик і вертають до рідних сторін, говорять, що хотять вмирати на рідній землі. Кількох власителів фабрик звернуло ся до властей з жадаєм, щоби старали ся успокоїти забобонних робітників і приневолити їх до повроту.

Телеґрами.

Відень, 16. вересня. Вчера по полудни відбулась довша рада кабінету під проводом ґр. Туна. Цісар приймав вчера на окремії авдиєнції мінїстрів: Голуховського, Білянда і Калля.

Прага, 16. вересня. Narodni Listy виступають остро проти Катрайна і Фукса і заявляють що Чехи ніколи не згодять ся на безуслівне знесенє язикових розпоряджень. Наколи католицкі людовці хотять виступити з правиці, то ніхто не проле за ними сльози. Правиця стала би тоді меншостию парламентарною, але зискала би на єдности і силі. Католицкі людовці були засдно кулею у ноги правиці. Чехи ви-

плють своїх делеґатів на конференцію, щоби дати докаа своєї доброї волі.

Прага, 16. вересня. Оноді (14. вересня) зібрала ся парламентарна комісія чеського клубу і чеської шляхти, щоби нарадитись над положенєм в виду акції д-ра Фукса. Оба клуби рішили поступати і на дальше солідарно. «Vokemnia», яко орган поступовців німецких, радить відкинути запросини д-ра Фукса, доки не буде привернений status quo ante 1879 p.

Любляна, 16. вересня. Slovenec не вірить в успіх конференції.

Рим, 16. вересня. Посли Віссолаті, де Феліче, Прамполіні і Морґарі стануть небавом перед судом присяжних за скиненє виборчих урн в парламенті.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Омелько Цуциня.

Оповіданє

Олександра Катренка.

(1897 p.)

(Далі).

Підпалюватель не втік. Господь єго вдержав, тяжко, важко покарав єго. Перві-ж, які прибігли на пожежу, ввіймали єго, чї той пак, справедливіше, підняли у сїню обпеченою, обезпамараченою, з землі. Він прожевотів не довго, до вечера другого дня не дожив і вмер у невимовних, у нелюдских муках. До себе-ж він прийшов був швидко і зараз же всім отверто, як на сповіді признав ся у всьому. Він виявив і всіх тих, які примусили підбити єго до злочинства того. Він все докладно розповів і про них і про себе. Через те і Омеляна Івановича і пана Афяньчікова і прикощика єго того старшого тогж дві посадовлено було вже у тюрму. Через рік їх судили окружним судом.

Боже! як тільки Омелян Іванович і Афяньчіков не виправляли ся було собі, не вибрихували ся! Вони всією мічо намагали ся звалити все на одного покійного Степана Михайловича. Вони впевняли, що то те він зробив самостійно, тільки по власному бажаньові і зовсім без ніякої їхньої свідомости. Куди там! Вони казали самі про себе, що вони люди такі суть чесні, такі гарні, що не то що, але ніколи у головах своїх такого покласти не посміли би! Вони не догадували ся і мало-мало щоб він, той покійник Степан Михайлович, будучи на свєті людиною, та зміг би не то ще таке скоїти, але подумати тільки про таке! Але присяжні їм віри не дали, тим більше, що і старший прикащик признав ся у всьому і також саме розказав все і однісінько, як і Степан Михайлович от то уміраючи.

Тисячні адвокати, та і не містові, а викликані з столиці, по шів дні, не спинаючи ся, балакали перед судом, аж на двічі розбирали ся, виправляючи Омеляна Івановича і Афяньчікова, та нічого не помогло ся їм і з того.

Все місто Харків тим ділом їх було зтурбоване, збаламучене, зацікавлене. У залу судову примушені були нікого не пускати інак, як тільки по квітках, бо-ж як би пустили вільно всіх, бажавших, хто їх не бачив, подивити ся тільки на тих злочинців, то певно й залю-б усе рознеслиб не то що. На що вже на плаці біля судового палацу, то й те цілий тиждень, поки те діло йшло, що дні від ранку до вечера тисячами люди, як у церкві, потовпом товпили ся, дожидаючи ся швидко дізнати ся хоч якою небудь пугю, що то та зроблють з тими на спільний погляд невимовно важкими злочинцями. Через тиждень, як стало свідомим всім, що їх всіх трех присуджено до каторжної роботи, то сливе, кождий мешканець міста сказав:

— Слава Тобі, Господи! Так їм і треба! Трома злодіюгами менше стане межі нам!

Всю власність Омеляна Івановича, все, що тільки не мав він у себе, всеж до послідньої ниточки, суд присудив відібрати від єго і перевівши все на гроші, роздати їх, поділити межі тими, убогими тепер через його, погорільцями.

От так, здобуте недобром, злочинствами великими і пішло від його за вітром за для єго. Як легко і швидко приходило воно до його, так саме легко і швидко воно і пішло під його.

(Далі буде).

Розклад поїздів залізничних об'язуючий від 1-го мая 1899.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова	Поїзд		зі Львова
посп.	особ.		посп.	особ.	
приходять о годині			відходять о годині		
6:10	з	Чернівців (Іцкан, Галацу), Станиславова	6:20	до	Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
6:50	з	Брухович від 7. мая до 10. вер. включно	1:55	до	Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
7:10	з	Зимної-води	2:08	до	Іцкан (Галацу, Ясс, Букарешту) Сучави
7:40	з	Янова	2:45	до	Кракова (Відня, Варшави), Стружа
7:55	з	Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия	8:30	до	Скольного, до Лавочного (1. лип. до 12. вер.)
7:44	з	Тернополя, Бродів на дв. Підзамче		до	Янова
8:05	з	Сокаля, Рави рускої	9:25	до	Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
8:15	з	Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.	9:35	до	Белзця, Рави рускої, Сокаля і Любачова
9:00	з	Ярослава і Любачова	10:10	до	Янова від 1. липня до 15. вересня вкл.
11:15	з	Іцкан, Чернівців і Станиславова	12:50	до	Брухович тільки в неділі і свята
1:50	з	Янова	2:15	до	Брухович тільки від 1. липня до 10. вересня включно в неділі і свята
1:40	з	Скольного, Стрия, а з Лавочного тільки від 7. вер. до 15. пад. включно	9:45	до	Іцкан (Ясс, Букарешту)
2:20	з	Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.	3:05	до	Кракова (Відня) Хабівки ч. Рипів
2:35	з	Сокаля, Белзця і Любачова	3:15	до	Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.
			3:20	до	Янова від 1. мая до 30. вересня вкл.
			3:26	до	Зимної води тільки від 7. мая до 10. вер.
			5:25	до	Брухович
				до	Ярослава
Ніч			Ніч		
8:45	з	Кракова (Відня) Самбора, Хирова	6:21	до	Іцкан, Радовець, Кімполонга, Сучави
	з	Іцкан, Сучави	6:40	до	Кракова (Відня) від 1. черв. до 15. вер.
	з	Янова від 1. до 31. мая і від 16. до 30. вересня щоденно, а від 1. червня до 15. вересня тільки в неділі і свята	6:50	до	Янова від 1. чер. до 15. вер. т. в дні б.
	з	Брухович від 7. мая до 30. червня і від 16. серпня до 10. вересня вкл. щоденно	7:00	до	Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша
	з	Брухович від 1. липня до 15. вересня щод.	7:10	до	Сокаля і Рави рускої
	з	Янова тільки від 1. черв. до 15. вер. вкл.	7:20	до	Тернополя дворець головний
	з	Кракова (Відня, Берлина), Сянока, Пешту	7:42	до	дворець Підзамче
	з	Чернівців, Іцкан (Букарешту), Сучави	7:47	до	Янова від 1. жовтня до 30. мая 1900
	з	Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.	8:35	до	Янова від 1. до 31. мая і 16. до 30. ж. щод.
	з	Лавочного (Пешту) Хирова,	9:10	до	Янова від 1. чер. до 30. жов. в нед. і св.
	з	Скольного, Калуша	10:40	до	Іцкан (Ясс, Галацу), Сучави
	з	Підволочиск на дворець Підзамче	10:50	до	Кракова (Відня, Варшави), Сянока
	з	на дворець головний	11:10	до	Підволочиск, Бродів дв. головний
	з	Кракова (Відня), Самбора, Сянока	11:32	до	дв. Підзамче
			4:10	до	Кракова (Відня, Берлина)
			5:50	до	Брухович від 7. мая до 10. вересня

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейський різнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць держ. (Львів, ул. Красіцьких ч. б) уділяє поясень в справах лінійних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

Банку
Гіпотечного

2 купує і продає
всякі

папери цінні
і МОНЕТИ

по найдешевшим курсі денним не числячи ніякої провізії.

Рік заснована 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовевству і всім вірним Впресов. Митроп. і Пресов. Еп. Ординариям всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі зваряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих.

Став фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1898 виносить:

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	} 206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва спеціальна	842 „ 40 „	

Тарифи «Дністера» дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпоровочно. До кінця 1898 року виносили виплачені шкоди 527.780 зр. 67 кр. Поліси «Дністера» приймає Банк красій при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Дністеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услівя, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язичі.

Товариство взаїмного кредиту «Дністеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє позички за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адміністративні за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4%. Уділ членський виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Дністеръ». Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях де нема близько агентів «Дністера», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Пресвіти»).

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупні:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Па по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилах почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко
ВІНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. —
Інші товари по умірених цінах.

ЛЕВ ЛОПАТИНСЬКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ
Драма з галицкого еміграційного руху в 4. актах.
Ціна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА
комедия в 3. актах з сільского житя.
Ціна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА
історична трагедія в 5. актах — з другої половини XVI. віку.
Ціна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа
шутка в 5. актах з міского побуту.
Ціна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР
комедия в 1. актї опрацьована після німецкого.
Ціна книжки брошурованої 15 кр.

Сольо-терно
оповіданє з льотерійних пригод.
Ціна книжки 15 кр.
На поchtову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропигійській книгарні.

Галицкый
КРЕДИТОВИЙ БАНК

приймає вкладки на

КНИЖОЧКИ

і опроцентовує їх по

4 1/2% на рік.